

Верховний
Суд

Визначення територіальної підсудності в умовах воєнного стану

Надія Стефанів
Суддя Верховного Суду

Положення законів та КПК щодо визначення підсудності

- ст. 26 Закону «Про правовий режим воєнного стану», де визначено, що правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами
- Статті 32, 34, 615 КПК
- Основний підхід – за місцем вчинення злочину, за місцем вчинення найбільш тяжкого злочину, за місцем закінчення досудового розслідування

Об'єктивна необхідність зміни підсудності через воєнний стан

- На початку збройної агресії частина території України була захоплена ворогом і суди опинилися в різних ситуаціях:
- випадки захоплення приміщення суду
- суд працював на окупованих територіях
- суд працював у районі активних бойових дій
- суд працював на територіях, які знаходилися поблизу районів бойових дій
- Керівництво ВС постійно перебуває на зв'язку з головами судів, залучених до вирішення питання про передачу справ, і за підтримки органів державної влади допомагає розв'язати юридичні, технічні та фактичні проблеми, які виникають під час цього процесу
- Через зміну територіальної підсудності судових справ постали, зокрема, питання щодо відновлення судових справ і проваджень, які лишилися на тимчасово окупованих територіях.

Зміни до КПК під час воєнного стану

- Ч. 9 ст. 615 КПК - під час дії воєнного стану обвинувальний акт, клопотання про застосування заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності скеровуються та розглядаються судом у межах територіальної юрисдикції, а за неможливості таким судом здійснювати правосуддя – судом найбільш територіально наближеним.
- Основний підхід - територіальна підсудність визначається за місцем вчинення злочину, за місцем вчинення найбільш тяжкого злочину або за місцем закінчення розслідування
- ч. 9 ст. 615 КПК на період воєнного стану працювало правило: «де місцезнаходження слідчого підрозділу – там і суд та судовий розгляд»

Зміни - постановлено передавати справи до найбільш територіально наближеного суду, якщо такий суд не здійснює правосуддя

- ДСА зобов'язане було визначити, які суди працюють
- Голова Верховного Суду мав визначити підсудність справ і прийняти рішення щодо їхньої передачі до відповідних судів

Повноваження щодо зміни підсудності

- Голова ВС у межах своїх повноважень за виняткових обставин може визначати підсудність справ і передавати справи до відповідного суду
- Після відновлення роботи ВРП – повноваження ВРП
- Механізм - рішення апеляційного чи Верховного Суду про передачу справи до іншого відповідного суду
- В зв'язку із змінами в дислокації слідчих підрозділів ДБР – виникали питання щодо визначення підсудності
- Місце складення обвинувального акта
- Місце закінчення досудового розслідування

Позиція Верховного Суду

- На даний час практика ККС ВС базується на положеннях КПК
- Абзац 1 ч. 9 ст. 615 КПК в редакції ЗУ від 27.07.2022 року № 2462-IX

Відновлення роботи судів та визначення підсудності

- Процедура визначення підсудності після відновлення роботи судів
- Колегії суддів ККС ВС розглядають клопотання апеляційних судів чи учасників судового провадження щодо зміни підсудності за винятковими обставинами
- Дотримання розумних строків розгляду справ
- Відновлення втрачених матеріалів

Верховний
Суд

Дякую за вашу увагу!
Слава Україні!